

Insplan Oy/Joni Temmilä

joni.temmila@insplan.fi

Viite: Lausuntopyyntö 26.9.2023

Asia: Hollola, Hankaa, sähköverkon maakaapelointi

Insplan Oy on laatinut Kymenlaakson sähköverkko oy:n toimeksiannosta sähköjakeluverkon saneeraussuunnitelman Hankaan alueelle Hollolaan. Hankkeen tarkoituksena on korvata sähköverkon vanhat ilmajohdot ja muuntamot maahan kaivettavilla kaapeleilla ja puistomuuntamoilla.

Pydyttynä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää asiakohdan hankkeesta ja museolle toimitetusta, 30.10.2023 päivätystä suunnitelmasta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualan muinaisjäännöksistä ei ole olemassa ajantasaista inventointitietoa kuin ainoastaan pienin osin sen pohjoisosasta (suunnittelukartta 7), Kukonkoivun alueelta (*T. Sepänmaa & T. Kuljukka 2021: Hollola. Kukonkoivun yritysalue. Asemakaavan- ja asemakaavan muutosalueen arkeologinen inventointi*). Maastoinventoinnin kohdealueena se on kokonaisuudessaan ollut viimeksi vuonna 2004 Hollolan kunnan täydennysinventoinnin yhteydessä ja on todennäköistä, ettei sitä ole silloinkaan systemaattisesti inventoitu (*A. Bilund 2004: Hollola. Täydennysinventointi*). Alueen muinaisjäännöstiedot tulisi ehdottomasti saattaa ajantasalle.

Tämänhetkisen tiedon pohjalta suunnittelualan maakaapelilinjalta ja purettavan ilmakaapelin reitiltä tai niiden välittömästä läheisyydestä tunnetaan kaksi muinaismuistolain (295/1963) suojaamaa kiinteää muinaisjäännöstä, Ylisen Viipurintien tiepohjat Monterossa ja Mäkelässä (mj-rek. 1000031926 *Ylisen Viipurintie, Montero* ja 1000031925 *Ylisen Viipurintie, Mäkelä*). Lisäksi suunnittelualueelle sijoittuu useita historiallisen ajan kylätontteja (mj-rek. 1000024017 *Korpikylä*, 1000024069 *Vaaviala*, 1000024022 *Loppi*, 1000024037 *Parikka* ja 1000024071 *Vihattu*), joiden läheisyydestä, kuten muuallakin Päijät-Hämeessä, on tehty löytöpaikkailmoituksia rautakautisista esineistä (ks. oheinen karttaliite + mj-rek. löytöpaikat 1000037322 *Korpikylä 2* ja 1000039186 *Korpikylä 3*). Esinelöydöt viittaavat vahvasti siihen, että kylätonttien alueilla on asuttu jo rautakaudella.

Edellä esitetyt seikat on huomioitava asiakohdan hankkeessa seuraavasti:

1. Ylisen Viipurintien tielinja Monterossa ja Mäkelässä (mj-rek. 1000031926 *Ylinen Viipurintie, Montero ja 1000031925 Ylinen Viipurintie, Mäkelä*), suunnittelukartat 5 ja 7. Kyseiset muinaisjäännökset sijaitsevat suunnitelmassa kaapelireitin välittömässä läheisyydessä. Hankkeeseen liittyvät kaivuutyöt on suoritettava muinaisjäännösten aluerajausten ulkopuolella. Kyseiset suojellut alueet on huomioitava kaivuutyönaikana myös työkoneiden reittejä suunniteltaessa.
2. Historiallisen ajan kylätontit (mj-rek. 1000024017 Korpikylä, 1000024069 Vaaviala, 1000024022 Loppi, 1000024037 Parikka ja 1000024071 Vihattu), suunnittelukartat 1, 2, 3, 5 ja 8. Kylätonttien paikannus ja rajausta perustuvat pelkästään kartta-analyysiin (Pitäjänskartat ja Kuninkaan kartasto) ja ovat siten suuntaa antavia (*E. Tikkala, E. Sorvali ja P. Taipale 2012: Päijät-Hämeen maakuntakaava. Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi.*). Koska kyse on mahdollisista muinaisjäännöksistä, museo edellyttää, että kylätonttien alueella kaapeliojien kaivamiseen, puistomuuntamoiden sijoituspaikoille ja kohdille, joista vanhan sähkölinjan pylväät poistetaan, liitetään arkeologinen valvonta. Tämä erityisesti alueilla, joissa kaivaminen tapahtuu mylläämättömällä alueella (esim. viheralueet, metsät, pellot, kevyet piha- ja pelto-alueet). On mahdollista, että kyseisillä alueilla on jäljellä jäänteitä kylätontteihin kuuluneista rakenteista. Isompia teitä seurattaessa työt on suoritettava arkeologin valvonnassa niillä osin kun ne sijoittuvat entuudestaan mylläämättömillä alueille tieojan ulkopuolelle.
3. Rautakautisista löytöpaikoista ja -ilmoituksista johtuen museo edellyttää Korpikylässä kaivuutyönaikaista arkeologin suorittamaa valvontaa Korpikylän, Vaavialan ja Lopin historiallisia kylätontteja yhdistävillä alueilla (Suunnittelukartat 1, 2 ja 8) niiltä osin kuin kaapeli sijoitetaan Vaavialantien tieojan ulkopuolelle, entuudestaan mylläämättömälle alueelle (ks. oheinen karttaliite).

Arkeologisen valvonnan voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internetsivuilta (kohta: *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*). Mikäli valvonnassa tulee vastaan selviä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, on valvojan arkeologin otettava yhteyttä alueelliseen vastuumuseoon, joka tekee päätöksen siitä, vaaditaanko laajempaa arkeologista tutkimusta vai riittääkö kaivuutöiden yhteydessä tehtävä dokumentointi ja arkeologinen tutkimus. Valvonnan on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset kenttätöiden, dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta. Raportti suoritetusta valvonnasta on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi.

Muilta osin museolla ei ole hankkeesta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu suurelta osin Korpikylän ja Vaavialan kylien maakunnallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle sekä Vesalan-Korpikylän maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Länsiosassaan suunnittelualue on pieneltä osin Tennilän ja Voistion maakunnallisesti arvokkaalla rakennetun kulttuuriympäristön alueella sekä maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Luoteisimmalta osaltaan suunnittelualue ulottuu myös vähäisessä määrin valtakunnallisesti arvokkaalle Hollolan kulttuurimaisemat -nimiselle maisema-alueelle sekä Kirkonkylän maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Lisäksi alueella sijaitsee useita paikallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Maakunnallisesti arvokkaiksi kulttuuriympäristöiksi ja maisemiksi määritellyjä alueita koskee suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä on vaalittava alueen keskeisiä erityispiirteitä ja omaleimaisuutta sekä huomioitava kokonaisuuden kannalta merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen.* (Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014).

Arvokkaan kyläkuvan ja maiseman vaalimiseksi ja em. suunnittelumääräyksiin perustuen museo edellyttää, että seuraavat uudet puistomuuntamot tulee maisemoida alueen rakennuskannan ominaispiirteisiin sopiviksi punamullatulla puuverhouksella: kartta 1(kaikki 3 muuntamo), kartta 2 (Ali-Sipilä ja Parikka), kartta 5 (molemmat muuntamot), kartta 7 (Tenniläntie) ja kartta 8.

Yleisesti ottaen jakokaappien ja muuntamoiden sijoitusta avoimelle peltoaukealle tulee välttää. Museolla ei ole rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta huomautettavaa purettaviin pylväsmuuntamoihin. Mikäli suunnittelualueella on säilynyt vanhoja tiilimuuntamoita, joita aiotaan poistaa käytöstä, niistä tulee toimittaa tieto museolle.

Tiilimuuntamoiden säilyttäminen osana kulttuuriympäristöä ja kyläkuvaa on tärkeää, ja museo antaa neuvontaa niiden säilyttämisen, uuden käyttötarkoituksen ja korjaamisen ratkaisuisissa.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

tutkija, arkeologi Esko Tikkala

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

1.11.2023

Alueellinen vastuumuseo

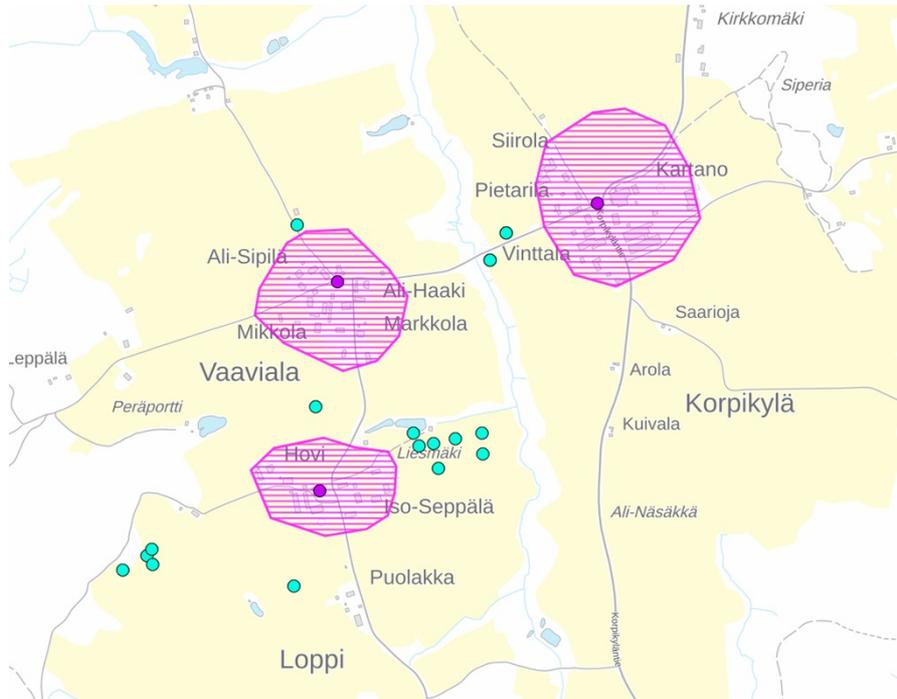
tutkija

Lauri Miettinen

Liitteet: Karttaliite

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen Ely-keskus

Karttaliite

1. Historiallisten kylätonttien (vaaleanpunainen rasteri, oikealla ylhäällä mj-rek. 1000024017 *Korpikylä*, vasemmalla ylhäällä mj-rek. 1000024069 *Vaaviala* ja vasemmalla alhaalla mj-rek. 1000024022 *Loppi*) ja löytöpaikkojen (pallerot) sijoittuminen suunnittelukarttojen 1, 2 ja 8 alueille.